

KNR Jaarverslag 2009

In veelvoud verbonden

Met een beroep op de genade die mij geschonken is, zeg ik u allen dat u zichzelf niet hoger moet aanslaan dan u kunt verantwoorden, maar verstandig over uzelf moet denken. Denk overeenkomstig het geloof, dat is de maatstaf die God u heeft gegeven. Zoals ons ene lichaam vele delen heeft en die delen niet allemaal dezelfde functie hebben, zo zijn we samen één lichaam in Christus en zijn we, ieder apart, elkaars lichaamsdelen. (Romeinen 12, 3-5)

Inhoud JAARVERSLAG 2009**VOORWOORD****BR CEES VAN DAM CSA**

1. SAMEN ONDERWEG	4
2. BELANGENBEHARTIGING	11
3. FINANCIËLE VERANTWOORDING	14
4. SOLIDARITEIT	15
5. VERBONDENHEID	18
6. INTERNATIONALISERING	21
ORGANOGRAM	25
MEDEWERKENDEN PER 31 DECEMBER 2009	26
BESTUUR EN COMMISSIES PER 31 DECEMBER 2009	27

VOORWOORD

Een gebruikelijke wijze van het openen van een jaarverslag is om al met iets van afstand terug te kijken naar het afgelopen jaar. Nu ik deze opening schrijf, kan ik niet op die wijze beginnen. Er is de laatste maanden te veel gebeurd om daar nu aan voorbij te gaan. Er zijn te veel mogelijke situaties van seksueel misbruik en andere vormen van machtsmisbruik door religieuzen, vooral ten aanzien van jonge mensen die aan hen waren toevertrouwd, gemeld. Hoewel het onderzoek naar de aard, de precieze omvang en de context daarvan pas op het punt van beginnen staat, neem ik de stelling in dat iedere situatie van seksueel misbruik er een te veel is en nooit had mogen voorkomen.

Op dit moment kunnen wij alleen de resultaten van het onderzoek naar het misbruik afwachten en het oordeel over de rol van de (toenmalig) verantwoordelijke bestuurders. Intussen zijn degenen die melding van misbruik maakten en die dat graag wilden al in contact gebracht met vertegenwoordigers van religieuze instituten binnen welke het gemelde misbruik voorkwam.

Tot voor kort was er binnen vele religieuze instituten die het einde van hun aanwezigheid in Nederland zien aankomen, vooral een gevoel van trots op wat zij gerealiseerd hadden binnen de zorg en het onderwijs en dat konden zij terecht laten zien. Voor de buitenstaander is het blazoen bekrast, zeker voor degenen die hun oordeel alleen of vooral baseren op de actuele publicaties in de media. Maar laat die trots er blijven, ondanks de smet die er ook is en die erkend moet worden. Laten wij niet vergeten hoe belangrijk onze opvoedingsinstellingen (scholen, internaten, juvenaten, noviciaten, seminaries) geweest zijn voor vele jonge mensen die daar goed en gedegen zijn voorbereid op hun verdere leven, qua werk en persoonlijk. Zo hebben die instellingen ook hun maatschappelijke verdiensten. Het overgrote deel van de religieuzen die daar voor die jonge mensen werkten, heeft zich met hart en ziel ingezet. Soms wellicht op een manier die nu vragen oproept, maar steeds met het belang van die jonge mensen en hun toekomst voorop. Op die instellingen en die religieuzen mogen en moeten wij trots blijven en hun verdiensten mogen niet verdwijnen achter het wangedrag van enkelingen dat op dit moment alle aandacht vraagt.

Het jaar 2009 was het jaar van het afscheid van Tjeu Timmermans o.carm als de eerste voorzitter van de KNR. Wij zijn hem grote dankbaarheid verschuldigd. Hij bekleedde het voorzitterschap vijf-en-een-half jaar en hij heeft zijn stempel onmiskenbaar gedrukt op de KNR als de ene en enige conferentie van de religieuzen in Nederland. Een gevoel van saamhorigheid en lotsverbondenheid overheerst binnen de KNR en daar ligt ook onze kracht, heeft hij menigmaal benadrukt. Gezamenlijk kunnen de religieuze instituten meer betekenen dan ieder voor zich. Hij benadrukte ook steeds het belang van de diverse vormen van spiritualiteit die in en door ons levend worden gehouden en waarvan wij allen de dragers zijn. Die vormen van spiritualiteit blijven hun belang houden in de Kerk en in de maatschappij, waar de vragen *‘Wat moet ik doen?’* *‘Wat mag ik hopen?’* met onverminderde kracht gesteld blijven nadat het *‘hemels baldakijn’* als het persoonlijk en maatschappelijk richting- en zingevend kader is weggefallen. Des te belangrijker wordt de rol van religieuzen om op hun wijze de *‘tekenen des tijds te doorzoeken en in het licht van het evangelie te interpreteren’* (Gaudium et Spes, nr 4).

Aan het eind van het jaar namen wij ook afscheid van Ad Leys als secretaris van de KNR en Hoofd van het Bureau, functies die hij bijna 11 jaar bekleedde. In een feestelijk afscheid van het Bestuur zei zr Rafaël Kops (laatste voorzitter van de KNR ‘oude stijl’) dat een grote verdienste erin gelegen is dat hij een onmiskenbare bijdrage heeft geleverd aan het herstel van het

vertrouwen bij de religieuze instituten in de KNR als organisatie en in het Bureau na de jaren (met name 1997 en 1998) waarin dat vertrouwen geschaad was.

In dit jaarverslag over 2009 leest u over de vele activiteiten die de KNR voor, met en namens de religieuze instituten ondernam. Ik wil twee onderwerpen kort extra aandacht geven. In mei bracht mgr G. Gardin ofmconv als secretaris van de *Congregatio* een bezoek aan de KNR. Hij was blij verrast door op enkele plaatsen jonge religieuzen te zien en door de aandacht voor de blijvende maatschappelijke betrokkenheid van religieuzen en voor de zorg voor de ouderen onder ons. Ook was hij onder de indruk van de nauwe samenwerking tussen religieuzen en leken in ons land. Hij vroeg ons om alles in het werk te stellen om de continuïteit van de aanwezigheid van de traditionele religieuze spiritualiteiten te verzekeren, omdat die hun waarde voor de Kerk, de maatschappij en afzonderlijke mensen ruimschoots bewezen hebben en die waarde blijven houden. Het Bestuur KNR had het gevoel er een vriend op een belangrijke plaats te hebben bij gekregen. Maar hij werd tot bisschop van Treviso in Noord Italië (zijn geboortestreek) benoemd en wij hebben hem daarmee geluk gewenst, al was het met een dubbel gevoel.

In de Algemene Vergadering van juni hebben wij ons blijvende engagement bij de missionaire beweging vastgelegd. Met onze belangrijkste partners in deze willen wij ons inzetten voor de toekomst van de missionaire beweging in Nederland voor zover die haar wortels heeft in onze missionaire tradities. Voor alle religieuze instituten is dat missionaire aspect, hoe ook vorm gegeven, wezenlijk. Het is onze inzet voor de realisering van het Rijk Gods, in het besef dat die realisering niet in onze handen ligt, maar gegeven zal worden.

De erkenning dat de aspecten van het leven die er echt toe doen, niet maakbaar zijn, maar de mens gegeven worden, ontvankelijkheid, kenmerkt ons leven als gelovigen. Daarom vertrouwen wij op Gods Geest. Ik vertelde u in juni dat ik een 'Pinkstermens' ben. Ik vertrouw er dan ook op dat de Geest ons zal leiden en bijstaan, altijd en zeker in de komende periode.

Het kan zijn dat het onderzoek naar seksueel misbruik ongemakkelijke uitkomsten zal hebben, maar die moeten wij dan open en zelfbewust tegemoet treden. In het besef van de aangerichte schade voor de getroffen en mag steeds gesteld worden dat onze geschiedenis ook vele andere aspecten heeft.

Moge de Geest ook die mensen die zich aangetrokken voelen tot religieus leven, in de bekende of in nieuwe vormen, zo leiden dat zij zien dat het in het religieus leven om de 'Gottespassion' gaat, om je leven compleet door God te laten tekenen en daar uiting aan te geven. Religieus leven van de toekomst zien wij soms even, maar de Geest zal er ruimte voor maken en in de vorm voorzien.

In blijvend vertrouwen op de Geest wens ik de leden van de KNR, ieder overste van het eigen instituut, de kracht toe om voor de leden van dat instituut een behoedende en inspirerende overste te blijven. De KNR wil daarbij doen wat u daarvoor nodig vindt dat zij doet. Het jaarverslag wil daarvan de getuige zijn.

Br Cees van Dam csa,
voorzitter KNR.

1. SAMEN ONDERWEG

Algemeen / Dagelijks Bestuur KNR

1. Wisseling voorzitterschap

Tijdens de AV op 4 juni koos men br C. van Dam csa als tweede voorzitter van de vernieuwde KNR. P. M. Timmermans oarm was de eerste vanaf de oprichting van de KNR als de ene conferentie van religieuzen in Nederland. In die vijf-en een-half jaar heeft hij bezielend leiding gegeven aan het proces om van die ene conferentie ook een levend en krachtig geheel te maken, gereed om de toekomst tegemoet te treden. Daarna werd p B. Verberne msc gekozen als lid van het Bestuur, ter opvolging van p Th. Scholtes ofmconv.

2. Toekomst Missionaire Beweging

Wat is de toekomst voor de missionaire traditie van de religieuze instituten? Nadat in 2008 de Nederlandse Missieraad was opgehouden te bestaan, was die vraag uiterst actueel. Want zo'n toekomst veronderstelt de gemeenschappelijke inzet van de dragers ervan. Toekomst wordt mede mogelijk gemaakt door stevige instanties, die een centrale plaats innemen in het grote netwerk van personen, groepen en organisaties die zich schatplichtig weten aan de missionaire traditie en die in die traditie willen staan. Dat er een toekomst is voor de religieuze missionaire traditie, was voor het Bestuur KNR niet de vraag. Maar wel hoe die verder gedragen wordt en wie daarin de dragende krachten kunnen en willen zijn. Daarom gaf het Bestuur dr. J. Veldman al in 2008 de opdracht om verkenningen uit te voeren en met voorstellen te komen. Dat deed hij met het rapport '*Over eigen grenzen*', dat hij opstelde in overleg met de Werkgroep Toekomst Missionaire Beweging. Als dragende krachten werden Jongeren en Missie, KNR, Mensen met een Missie (MM) en het Nijmeegs Instituut voor Missiologie (NIM) aangeduid. Het rapport stelde geen nieuwe structuur van samenwerking voor, maar benoemde de sterke krachten van elk der organisaties, omschreef actuele aandachtsvelden en behoeftes en deed voorstellen hoe de vier organisaties daar concreet - in wisselende combinaties met hun eigen kracht - op in zouden kunnen gaan. In de regiobijeenkomsten werd het rapport besproken en vervolgens sprak de AV duidelijke steun voor het rapport uit en vroeg het Bestuur de verantwoordelijkheid voor de verdere uitvoering ervan te nemen. Het Bestuur wendde zich vervolgens tot het Centraal Missionair Beraad voor Religieuzen (CMBR) met de vraag welke rol deze commissie op zich kon nemen. In hoofdlijnen reageerde het CMBR positief op de plannen die in het rapport '*Over eigen grenzen*' zijn beschreven. In haar jaarplan 2010 zijn de vier werkvelden die in het rapport worden genoemd concreet uitgewerkt. Het werkveld '*Visie*' krijgt vooral vorm door het instellen van een platform van vertegenwoordigers van religieuze instituten met een missionaire inslag. Het werkveld '*Ontmoeting*' wordt vooralsnog vooral ingevuld door de jaarlijkse bijeenkomst Kleurrijk Religieus Leven. Op het vlak van het derde werkveld '*Publiciteit*' draagt het CMBR verantwoordelijkheid voor twee missionaire publicaties: de Missionaire Agenda (MA) en 'ID Word en Wederwoord'. De verantwoordelijkheid voor de MA is overgenomen van de (opgeheven) Nederlandse Missie Raad (NMR). Naast de KNR zijn er nog enkele andere subsidiënten met diverse (kleine) bijdragen: Cordaid, IKV Pax Christi, Miva, Mensen met een Missie, Solidaridad, WNM. Van de lezers wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd. De oplage is 5000 exemplaren. De doelgroep van de MA zijn de parochiële vrijwilligers, actief in MOV-groepen. Het onderscheidende van de MA is de doelgerichte, praktische informatie zoals liturgie-suggesties. Het B-KNR heeft in beginsel besloten de uitgave van de MA de komende jaren te continueren. Ieder najaar zal er een evaluatie plaats vinden.

Het 'Opbouwwerk', het vierde werkveld, krijgt vorm door bijdragen vanuit het CMBR aan AMA, het Afrika Europa Netwerk, het WRGV en door deelname aan (oecumenische) samenwerkingsverbanden rond het milieu en voorbereidingen voor de herdenking van de Wereldzendingsconferentie Edinburgh 1910-2010.

3. Bezoek mgr G. Gardin ofmconv en p Cañuto osa

Van 6 tot en met 9 mei 2009 bezocht Mgr. Gardin, prefect van de Congregatie voor het religieuze leven, vergezeld door pater Canuto, een van zijn medewerkers, Nederland. In de gemeenschap van de Missiezusters Dienaressen van de Heilige Geest te Tilburg vond een gesprek plaats tussen genoemde functionarissen en de werkgroep Kleurrijk Religieus Leven (KRL) van het CMBR. De internationalisering van het religieuze leven vindt overal ter wereld plaats en dit proces is niet gemakkelijk voor de betrokkenen. Tijdens de bijeenkomst stelde Mgr. Gardin zich vooral luisterend op. Om te beginnen vroeg hij wat de redenen zijn dat buitenlandse religieuzen naar Nederland komen. Enkele aanwezigen merkten op dat voor hen het leven in een internationale gemeenschap een tekenwaarde heeft in een multiculturele samenleving. Een andere rol van de buitenlandse religieuzen is dat ze in de nabije toekomst, wanneer het aantal Nederlandse religieuzen geslonken zal zijn het vuur van het religieuze leven brandende willen houden. De aanwezige buitenlandse religieuzen vertelden openhartig over de vragen en problemen waar zij mee geconfronteerd zijn sinds zij in Nederland verblijven. Sommigen hebben ervaren dat zij niet als volwaardige partners worden gezien door hun medebroeders of zusters. Het blijkt in het begin vaak moeilijk om nieuwe ideeën of initiatieven te introduceren, omdat 'Nederlanders het anders doen' zoals ze dan vaak te horen krijgen. Allen hebben moeilijkheden meegemaakt, zoals het gevoel versnipperd bezig te zijn of het gevoel niet zoveel te kunnen bijdragen. Hoe reageren in het algemeen de mensen in Nederland op jullie aanwezigheid, was de volgende vraag. De ervaringen van de meeste aanwezige buitenlandse religieuzen zijn overwegend positief. Mensen zijn blij wanneer de buitenlanders met hun initiatieven een parochie of een religieuze gemeenschap nieuw leven in blazen. Een jonge zuster deelde de ervaring dat mensen zich vriendelijk en bezorgd opstellen jegens haar. De ervaring van paters ligt vaak anders dan van zusters. Buitenlandse paters lopen harder aan tegen het feit dat het priesterschap in Nederland geen hoge status heeft, zoals dat in het land van herkomst vaak wel het geval is. Mgr. Gardin liet weten het rapport 'Kleurrijk Religieus Leven' te kennen, dat het CMBR in 2006 heeft gepubliceerd over de internationalisering. Hij sprak er met waardering over. De Romeinse delegatie ontmoette voorts een delegatie van de Commissie Roepen (in de abdij Koningshoeven) en een delegatie van de Bisschoppenconferentie (de bisschoppen Van Luyn sdb, Hurkmans en Van Burgsteden sss). Men bracht een bezoek aan het Missionair Servicecentrum (Tilburg) en het kloosterverzorgingshuis in Nuland. Ter afsluiting was er een uitvoerig gesprek met het Bestuur. De delegatie was onder de indruk van de verscheidenheid in religieus leven en de vormen van samenwerking. Wat mgr Gardin met name als positief had ervaren was de intensieve en nauwe samenwerking met leken. Het bezoek bood voldoende gelegenheid voor informeel overleg. De *Congregatio* beschouwt de KNR als een gelijkwaardige partner voor de Bisschoppenconferentie. Ook het naar Nederland halen van buitenlandse religieuzen was onderwerp van gesprek. Mgr. Gardin neemt in deze een terughoudend standpunt in. Volgens hem ligt het niet voor de hand om religieuzen uit andere culturen naar Nederland te halen om lokale problemen op te lossen. Hij benadrukte dat nagedacht moet worden over roeping en vorming in Nederland en deed een beroep op de KNR om alles in het werk te stellen om de klassieke spiritualiteiten voor Nederland te behouden. Kort werd ook aandacht besteed aan het standpunt van de *Congregatio* dat de voorzitter (m/v) van de KNR per se een Hogere Overste moet zijn. Wat het Bestuur betreft is het bezoek als zeer positief en weldadig ervaren.

4. Commissie Ouderenzorg Religieuzen (COR)

Tijdens de AV in juni 2008 is gesteld dat de KNR 'ouderenzorg' niet tot bijzonder onderwerp hoeft te rekenen, maar dat het wel goed zou zijn wanneer er op het Bureau KNR een aanspreekpunt zou zijn met kennis van wet- en regelgeving op het gebied van ouderen zorg. Nadien heeft zich een ontwikkeling voorgedaan die opnieuw de aandacht voor dit onderwerp vroeg. Bij de Vereniging Ouderenzorg Religieuzen (VOR) waren in het verleden ongeveer 120 kloosterverzorgingshuizen aangesloten. Dit aantal is door de jaren heen teruggelopen tot ongeveer 20. De VOR heeft geconcludeerd dat hiermee het bestaansrecht van de VOR ernstig is aangetast. Het bestuur van de VOR heeft daarom voorgesteld om de VOR op te heffen en een doorstart te maken als commissie van de KNR (COR). De ambtelijke ondersteuning van de COR is zeer bescheiden en hiervoor zal door de VOR een financiële tegemoetkoming ingebracht worden. Op 25 juni 2009 hebben de leden van de VOR zich positief over dit voorstel uitgesproken. De AV stemde in met de oprichting van de COR.

5. Presentatie Commissie Roepen

Onder de titel *Roeping op een keerpunt*, startte de Commissie Roepen in 2009 een proces dat moet leiden tot een betere begeleiding van personen die zich melden met roepingsvragen. De aanleiding daartoe en een eerste gedachtevorming rond haar plannen, werd tijdens de AV van juni geschetst. Meer informatie hierover is te vinden vanaf pagina 22 van dit document.

6. Financiële onderwerpen

De KNR als zodanig heeft uit de verkoop van de Raptim-aandelen (2008) gelden verworven. Het Bestuur heeft aan de AV voorgesteld die te bestemmen voor 'toekomst religieus leven' en voorlopig zeer terughoudend te zijn met het besteden van deze gelden. Met die hoofdlijn is de AV in juni akkoord gegaan op voorwaarde dat het Bestuur een meer gepreciseerd voorstel zou doen. Het Bestuur heeft zo'n voorstel toegezegd voor 2010.

Tijdens de Regiodagen is gesproken over 'langlopende financiering' van projecten, eerder 'structurele steun' genoemd. Er werd overwegend positief gereageerd op de volgende twee vragen. (1) Bent u het er in het algemeen mee eens dat de religieuze instituten samen projecten, die van groot belang zijn voor de toekomst van religieus leven of als voorbeeld-projecten van kerkelijke en maatschappelijke activiteiten van religieuze instituten, structureel dienen te ondersteunen? (2) Vindt u het een goed idee en is uw religieus instituut bereid om jaarlijks aan te geven welk deel van uw bijdrage voor KOS en PIN mag worden besteed aan projecten die om een structurele financiering vragen en kunt u dat voor drie jaar garanderen? De AV reageerde op 4 juni positief op de eerste vraag en was van mening dat de tweede vraag aan de afzonderlijke religieuze instituten gesteld diende te worden. Aldus is geschied aan het eind van het jaar door middel van de gebruikelijke brief waarmee men uitgenodigd wordt bedragen voor AMA, KOS en PIN voor het komende jaar toe te zeggen

In voorgaande Algemene Vergaderingen was een aantal keren over het Beleggingsstatuut voor de gelden van de Structurele Financiering gesproken. Inmiddels is de Beheerscommissie gelden Structurele Financiering door het B-KNR ingesteld. Hierin hebben fr. Van Pinxteren en de heer Bauduin vanuit het B-KNR en de heer Schugard vanuit de FKR zitting. De Beheerscommissie werkt op basis van het Beleggingsstatuut. De AV neemt uiteindelijk de beslissing over de middelen Structurele Financiering; het dagelijks beheer is via het B-KNR gedelegeerd aan de

Beheerscommissie. Het B-KNR legt tweemaal per jaar verantwoording af aan de AV, namelijk bij het vaststellen van de Begroting en de Jaarrekening. Het Beleggingsstatuut is een geheel van voorschriften en regels om het beheer goed te regelen. Het is gebaseerd op al bestaande beleggingsstatuten zoals die gehanteerd worden in de kring van de KNR.

Het werd door de AV vastgesteld.

7. Commissio mixta

Er was dit jaar maar één bijeenkomst (23 september) van delegaties van de Bisschoppenconferentie (mgr F. Wiertz, mgr J. van Burgsteden sss en dhr G. Kruis) en de KNR (br C. van Dam csa, zr T. Wijngaard en A. Leys). Br. Van Dam csa ontving bij zijn aantreden als voorzitter van de KNR een brief, waarin hij werd welkom geheten en gewezen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de verkondiging in woord en daad van het Evangelie. Er is kort gesproken over de *Mutuae Relationes*, een Romeins document uit 1979 over de wederzijdse betrekkingen tussen bisschoppen en religieuzen in de kerk. In het gesprek is aandacht besteed aan de oproep uit *Mutuae Relationes* dat bisschoppen én religieuzen aandacht moeten hebben voor het wekken van roepingen tot het religieuze leven, het priesterschap en het diakonaat. In een volgende bijeenkomst zal dit gesprek worden voortgezet. Hoofdonderwerp was de instelling van het Fonds Apostolaat. De bisschoppen houden vast aan het standpunt dat zij, indien ze die kerkelijke rechtspersoon oprichten, ook inhoudelijke zeggenschap over het fonds willen hebben. Iedere kerkelijke rechtspersoon heeft bevoegd gezag en vaak is dat de Bisschoppenconferentie. In het geval van het Fonds Apostolaat is dit echter de KNR. De religieuzen mogen hun vermogen naar eigen inzicht, in het licht van hun eigen spiritualiteit, aanwenden. Ze mogen het echter niet zonder beperkingen 'vervreemden'. Daarom hecht de KNR er ook aan het onder te brengen in een kerkelijke instelling. Er is bij de bisschoppen op aangedrongen dat er op korte termijn een beslissing genomen wordt.

8. Nieuwjaarsbijeenkomst

De intussen gebruikelijke Nieuwjaarsbijeenkomst van Bestuur, commissieleden en personeelsleden vond dit jaar op 14 januari plaats. Na de nieuwjaarstoespraak van de voorzitter (met als centraal onderwerp de toekomst van religieus leven) presenteerden de voorzitters hun commissies, gaven de speciale aandachtspunten voor 2009 aan en mogelijke onderwerpen van samenwerking met andere commissies. Artistieke intermezzi werden verzorgd door Angèle Jorna en Lamin Kuyateh van 'Afrika .. moet je horen' met verhalen en muziek rond het thema 'ontheemd zijn'.

9. Centraal Missionair Beraad voor Religieuzen (CMBR)

Per 1 april maakt het secretariaat van het Centraal Missionair Beraad Religieuzen (CMBR) integraal deel uit van het Bureau KNR. Aan het besluit van het Bestuur om zelf de volledige verantwoordelijkheid voor dit secretariaat te nemen en die niet meer te delen met Mensen met een Missie (MM) lagen eigen afwegingen (zowel inhoudelijk als wat betreft het werkgeversaspect) van KNR en van MM ten grondslag. Deze afwegingen werden gesteund door het CMBR als commissie en door de beide secretarissen. De invoeging van het CMBR-secretariaat in het KNR-bureau biedt de mogelijkheid het missionaire karakter van de KNR sterker naar voren te brengen. Samenwerking tussen MM en het CMBR blijft in de toekomst van belang. Daarom zijn het bestuur van MM en de KNR overeen gekomen om bestaande verbanden te waarborgen en ruimte te laten voor mogelijke nieuwe initiatieven. In een gezamenlijke brief aan de religieuze instituten d.d. 4 juni 2009 werden de oversten geïnformeerd over het nieuwe akkoord tussen KNR/CMBR en MM.

10. Corresponderende leden

Na toelating door het Bestuur van de gemeenschap van Ongeschoeide Karmelieten te Handel (leden van de Braziliaanse provincie OCD) en van het seculier Instituut Laetare, heeft de KNR drie corresponderende leden; de Norbertinessen te Hierden waren dat namelijk al.

Corresponderende leden betalen contributie, krijgen alle informatie en kunnen een beroep doen op de dienstverlening van de KNR. Ze hebben in de AV echter geen stemrecht.

11. Kloosterlijk monumentaal erfgoed

Sinds de presentatie van het boekje *'Kloosters als religieus erfgoed, bouwstenen voor een te voeren beleid'* in april 2008 is er veel gebeurd. Op 2 juli 2009 vond er in Sittard in samenwerking met de provincie Limburg een studiedag over de toekomst van de Limburgse kloostergebouwen plaats. Zuster Materna Wehrens vertelde een praktijkverhaal over het proces dat heeft geleid tot de verkoop van het klooster Sint Agnetenberg. Andere sprekers waren gedeputeerde Lebens, de provinciaal econoom van de Ursulinen van de Romeinse Unie en een vertegenwoordiger van de Kamer van Koophandel. Deze studiedag creëerde het begin van een draagvlak voor het beleid van provincie Limburg en KNR. Hierna is het de bedoeling om ook in andere provincies aan de slag te gaan.

Het bestuur van de KNR heeft een bedrag van 3000 euro vrijgemaakt voor twee *pilots* met betrekking tot het in kaart brengen van de financiële kosten die met onderhoud van gebouwen gemoeid zijn. De bedoeling is om hierdoor een indruk te krijgen van de gemiddelde kosten die er per klooster gemoeid zijn met de instandhouding van het gebouw. Er werden twee gebouwen geselecteerd: het klooster van de Kapucijnen in Den Bosch en het klooster van de Franciscanessen van Dongen. De beide besturen hebben het inspectierapport ontvangen. Het betreft een kostenraming waarin de bouwkundige werkzaamheden zijn begroot voor een periode van zes jaar. Bij de Monumentenwacht kan verwezen worden naar deze methode wanneer andere religieuze instituten een dergelijke raming willen laten maken. De kosten bedragen circa 1500 euro per complex. De gemiddelde onderhoudskosten zijn overigens met slechts twee *pilots* toch moeilijk te berekenen. De heer Hendriks heeft in opdracht van de KNR alle nog in eigendom van en door religieuzen bewoonde kloosters in kaart gebracht. Deze gegevens zijn in een database bij de KNR opgeslagen. Om dit bestand actueel te houden is het van belang om de KNR te informeren over de verkoop van kloostergebouwen.

12. Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland

Tijdens de AV (november) presenteerde mevrouw P. Verhoeven de Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland (SKKN). De SKKN is in 1977 opgericht als een samenwerkingsverband tussen de overheid en de traditionele christelijke kerkgenootschappen. De SKKN werkt dus interkerkelijk. Het inventariseren en registreren van het kunst- en cultuurbezit van de kerken en kloosters is hierbij de belangrijkste taak. De SKKN krijgt de laatste jaren steeds vaker het verzoek van religieuze instituten om het roerende bezit vast te leggen en advies te geven over wat bewaard moet worden en wat niet. Medewerk(st)ers van SKKN komen dan in het betreffende huis onderzoek verrichten en maken een rapport op. In het rapport worden verschillende categorieën onderscheiden. Alle voorwerpen die zijn gewaardeerd met één of meer sterretjes behoren tot de kerncollectie. Bij de sluiting of inkrumping van een klooster zijn dit de objecten die eigenlijk bewaard zouden moeten blijven, mocht dit niet mogelijk zijn dan moet in ieder geval goed nagedacht worden over de toekomstige bestemming. De SKKN geeft

desgewenst adviezen over nieuwe bestemmingen voor de objecten. Bij niet-kerncollectie objecten wordt ook een herbestemmingsadvies gegeven en dit advies zal vaak zijn: verkoop. Mocht het dan om voorwerpen gaan die waardevol zijn binnen de kunsthandel dan zal de SKKN de eigenaren hier altijd op attenderen. Voor voorwerpen met een expliciet religieus karakter zoals bijvoorbeeld liturgisch vaatwerk, relieken en dergelijke kan de SKKN bemiddelen om het object te herplaatsen binnen een kerkelijke omgeving. Zr M. van de Ven vertelde daarna over de goede ervaringen van haar congregatie, de Franciscanessen van Oirschot, met het werk van SKKN.

13. Modern migratiebeleid

In het kader van de nieuwe wetgeving omtrent Modern Migratiebeleid is de KNR betrokken geweest bij de voorbereidingen van de *'pilot religieus verblijf'*, dat door de IND in samenwerking met het UWV WERKbedrijf in 2010 wordt opgericht. De IND hoopt met deze proeftuin praktijkervaring op te doen met de nieuwe wetgeving en middels deze praktijkervaring nadere invulling te kunnen geven aan de uitvoeringsregelingen die betrekking hebben op het nieuwe migratiebeleid. In verschillende presentaties zijn de religieuze instituten door de KNR geïnformeerd over de pilot. Eind van het jaar 2009 hebben zich ruim 40 religieuze organisaties voor deelname aan de pilot opgegeven, waarvan zo'n 20 organisaties religieuze instituten zijn.

14. Afscheid Secretaris Bestuur / Hoofd Bureau KNR

Sinds 1 februari 1999 was dr Ad Leys werkzaam als secretaris van het Bestuur en als Hoofd van het Bureau KNR en deze functies legde hij op eigen verzoek per 31 december neer. Zowel de Algemene Vergadering als het Bestuur als zodanig besteedden hier aandacht aan. Per 1 januari 2010 is hij stafmedewerker van het Bureau met als hoofdtaak de aandacht voor de 'toekomstige bestuurbaarheid' of 'voltooiing'. In december werd bekend dat per diezelfde datum deze functies worden bekleed door prof dr mr P. Chatelion Counet lic.

15. Introductie jaarthema 2010: duurzaamheid

In mei 2009 werd tijdens het congres dat SEDOS (Study and Documentation Centre for Mission Studies) en JPIC (Justice, Peace and the Integrity of Creation) gezamenlijk hielden in Assisi, een nieuwe brochure gepresenteerd over het milieu. Het initiatief hiertoe kwam van de JPIC-werkgroep van de Algemene Oversten te Rome. De Engelse versie draagt de welsprekende titel: *'The Earth Community. In Christ through the integrity of creation towards justice and peace for all.'* De brochure spoort religieuzen overal ter wereld aan om inzet voor de schepping tot hart te maken van hun missie. Deze inzet hoort fundamenteel bij de profetische taak die centraal staat in het religieuze en missionaire leven. De Klimaatconferentie van de VN die van 7 tot en met 18 december 2009 in Kopenhagen werd gehouden, maakte de thematiek bijzonder actueel. Want de aantasting van het milieu raakt direct aan het welzijn van mensen. De armsten lijden het zwaarst, aangezien zij voor hun levensonderhoud vaak direct afhankelijk zijn van landbouw, veeteelt of visserij. Bovendien hebben zij nauwelijks de mogelijkheid om zich te beschermen tegen overvloedige regenval, verwoestijning, overstromingen, etc. Met de Nederlandse uitgave van de milieubrochure wil het CMBR een bijdrage leveren aan grotere bewustwording onder religieuzen in Nederland van de milieuproblematiek en hen stimuleren inderdaad de schepping tot hart van hun missie te maken. Twee creatieve en kundige mensen waren bereid mee te werken aan de totstandkoming van de Nederlandse versie: Jan Brock en Guy Dilweg ofm, lid van het milieuklooster Stoutenburg, die het derde hoofdstuk *'Handelen'* van de Nederlandse versie heeft geschreven. De Nederlandse titel *'Zuster, Moeder Aarde'* is direct ontleend aan het Zonnelied van Franciscus.

16. Beraadsdagen Bestuur

Op 25 en 26 januari waren er beraadsdagen voor het Bestuur. Terugblikkend op het Beleidsplan 2006 constateerde men dat op een aantal terreinen voortgang is geboekt en dat concrete doelstellingen veelal gehaald zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de Structurele Financiering. De hoofdonderwerpen *Bezieling*, *Binding* en *Beheer* bieden ook een goede structuur voor de vergaderingen van het Bestuur. Naar de mening van het Bestuur is de overgang van de situatie van vóór 2004 met de vier Samenwerkingsverbanden en de KNR 'oude stijl' naar de ene KNR soepel verlopen. De onderwerpen 'toekomst religieus leven' en 'vitaliteit van religieus leven' wil men alle aandacht blijven geven. De werkdruk op het Bureau blijft een punt van zorg.

17. Commissie Vrouwencontacten

Al enige malen heeft deze commissie er bij het Bestuur op aangedrongen dat zij inhoudelijke ondersteuning op stafniveau vanuit het Bureau krijgt. Om precieze helderheid over de aard en omvang van de ondersteuning te krijgen, is in goed overleg tussen Bestuur en commissie aan mevrouw F. Hoeks opdracht gegeven om hierover een nader advies uit te brengen (voorjaar 2010).

18. Hulp en Recht

Met het Bestuur van Hulp en Recht (H&R) waren er diverse contacten. Allereerst maakten de voorzitter en secretaris op 22 januari kennis met de nieuwe voorzitter van H&R, drs J. Waaijer. Op 24 september was er overleg tussen beide besturen. Van de zijde van H&R komt een voorstel om ook voor jonge religieuzen (zoals aan studenten van de theologische en priesteropleidingen) een aanbod 'preventie' te doen. En op 13 oktober waren delegaties van H&R en het Bestuur KNR samen te gast bij de Bisschoppenconferentie om gezamenlijke afspraken te maken over de publiciteit ten aanzien van zaken van (vermeend) seksueel misbruik.

2. BELANGENBEHARTIGING

Financiële Commissie voor Religieuzen (FKR)

- **WIA-hiaat verzekering**

In 2009 is onderzocht of het collectief afsluiten van een WIA-hiaat verzekering (uitkering bij 35-80 % arbeidsongeschiktheid) zinvol is. De FKR heeft hierin een adviserende rol en besloten wordt om Nationale Nederlanden voor een van de vergaderingen uit te nodigen. Het Economencollege en het College van Congregatieadviseurs hadden dit onderwerp eveneens op de agenda staan. Door het Economencollege zijn inmiddels bij diverse verzekeraars offertes aangevraagd. Door de FKR is besloten om af te wachten wat de economen van de bisdommen doen naar aanleiding van deze offertes. Op basis van deze informatie zal de FKR in 2010 contact leggen met verzekeraars om tot een afronding van dit onderwerp te komen.

- **Beleggingen KNR**

Het besluit om de gelden structurele financiering en de opbrengst uit de verkoop van Raptim-aandelen onder te brengen in een effectenportefeuille, heeft ertoe geleid een beheerscommissie in te stellen en een beleggingsstatuut te formuleren om de resultaten van de huidige banken onder de loep te nemen. In opdracht van het DB heeft C. Backer een *Beleggingsstatuut* en *Reglement Beheerscommissie voor de middelen structurele financiering* gemaakt. In het Beleggingsstatuut zijn de doelstellingen voor het beleggen geformuleerd alsmede de randvoorwaarden waaronder deze doelstellingen gerealiseerd moeten worden. Het beleggingsstatuut is vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Het Reglement van de beheerscommissie beoogt een helder en eenduidig kader (taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden) te scheppen ten aanzien van het beheer van het vermogen. In de inmiddels opgerichte beheerscommissie hebben zitting genomen de heer Bauduin (penningmeester van de KNR), frater van Pinxteren (lid van het Dagelijks Bestuur), de heer Schugard (lid van de FKR). Als ambtelijk secretaris van de beheerscommissie is de heer Crajé (financieel-economisch stafmedewerker KNR) aangewezen. Deze commissie komt minimaal twee maal per jaar bij elkaar en heeft een uitvoerende rol.

- **Structurele financiering**

Regelmatig is dit onderwerp in 2008 aan de orde geweest, met name de wijze waarop het vermogen beheerd zou moeten worden. Om de continuïteit van het bureau veilig te stellen, is uiteindelijk gekozen voor een voorzichtig beleggingsbeleid waarbij gestreefd wordt naar een minimaal rendement van 3,5 %. Dit jaar stonden voornamelijk het beleggingsstatuut en het reglement beheerscommissie op de agenda. De uitkomst van de besprekingen tijdens de FKR-vergaderingen, dat als advies is uitgebracht aan het DB, kan als volgt worden samengevat. De inrichting van een beleggingsstatuut moet heel eenvoudig zijn. Het samenvoegen van de opbrengst van Raptim en de gelden structurele financiering dient weloverwogen te gebeuren. Wanneer daartoe wordt besloten, moet de achterban hiervan op de hoogte worden gesteld. Het inrichten van een beheerscommissie en de personele invulling daarvan zal in goed overleg met het bestuur plaats vinden.

Op dit advies aan het DB kwam anderhalve maand later een reactie van het bestuur. Deze reactie is later toegelicht door A. Leys, secretaris van het DB. Het DB deelt mee dat het reglement Beheerscommissie conform de FKR-adviezen zal worden aangepast. Wat het Beleggingsstatuut betreft, stelt het bestuur zich terughoudender op. Gezien de financieel-economische

omstandigheden onderschrijft het bestuur de voorgestelde beleggingsstrategie; maar mochten de omstandigheden daartoe aanleiding geven dan wil het bestuur het ‘beperkt beleggen in aandelen’ niet bij voorbaat onmogelijk maken.

- **ANBI**

De religieuze instituten die zich bij de KNR hebben aangemeld en ‘ANBI-proof’ zijn bevonden, krijgen een kopie van het handhavingsconvenant toegezonden. Dat een dergelijk document niet automatisch tot vrijstelling hoeft te leiden, is gebleken uit de jurisprudentie inzake de Benedictijnen uit Doetichem. Ook de aanscherping van de vrijstelling van successierechten kan voor sommige ANBI-instellingen consequenties hebben.

- **Modern Migratiebeleid**

De wetwijziging verkeert in een ver gevorderd stadium. Wanneer deze wijziging van kracht is kunnen buitenlandse religieuzen alleen naar Nederland komen wanneer het religieus instituut als referent optreedt. Dit geldt voor alle religieuze stromingen in Nederland. Binnen het nieuwe wetsysteem kan er geen verblijfsvergunning meer worden aangevraagd op basis van religieuze gronden. Een verblijfsvergunning aanvragen kan alleen op grond van ‘*arbeid*’ of op grond van ‘*niet tijdelijke humanitaire aard*’ (bijvoorbeeld missionarissen). Omdat er tussen religieus en religieus instituut geen sprake is van een arbeidsverhouding, kan de betreffende religieus dus onmogelijk voldoen aan de gestelde eisen om in aanmerking te komen voor een tewerkstellingsvergunning c.q. verblijfsvergunning. Om te onderzoeken of voor religieuzen een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden kan gelden, is in samenwerking met religieuze organisaties door het IND een ‘*proeftuin*’ opgezet teneinde te komen tot één convenant voor alle religieuze organisaties, vergelijkbaar met het convenant inzake Anbi-regeling. J. Doe vertegenwoordigt de KNR bij de gesprekken met het ministerie. Religieuze instituten die aan de ‘*proeftuin*’ willen deelnemen, hebben zich reeds bij de KNR aangemeld. Door het ministerie van SZW is bij de Tweede Kamer een notitie ingediend waarin gepleit wordt voor een vrijstelling van religieuze instituten wanneer een werkvergunning wordt aangevraagd.

- **Portefeuillehouderschap**

Ieder lid van het Bestuur is ‘portefeuillehouder’ voor een beleidsterrein van de KNR, op welk terrein meestal ook een commissie actief is. Om een mogelijke verlichting van de taak van de voorzitter na te streven, is het belangrijk dat het portefeuillehouderschap duidelijk wordt omschreven. Alle commissies zijn door het Bestuur benaderd om hun wensen ten aanzien van dit portefeuillehouderschap kenbaar te maken. Ook de FKR onderkent het belang van een portefeuillehouder en heeft als praktische invulling hiervan voorgesteld om minimaal éénmaal per jaar een overleg tussen de penningmeester van het Dagelijks Bestuur, de voorzitter van de FKR en de financieel/economisch stafmedewerker c.q. de ambtelijk secretaris van de FKR te laten plaatsvinden.

Persoongebonden budget-problematiek

Als gevolg van de nieuwe regeling subsidies AWBZ mochten de PGB-gelden niet meer worden overgemaakt op de bankrekening van het religieus instituut. Het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) heeft vervolgens in samenwerking met de KNR een wijzigingsbesluit bij het ministerie van VWS ingediend, waarin het overmaken van PGB-gelden voor religieuzen op de bankrekening van het religieus instituut mogelijk wordt gemaakt. Dit wijzigingsbesluit is door het ministerie van VWS goedgekeurd.

Voorts kwamen de volgende onderwerpen aan de orde: Omzetting VOR, Enquête kloosterbegraafplaatsen, Toekomst ZVR, Bezoldigingsbeleid, Beleggingshandleiding, Winstdeling mantel ziekengeldverzekering Nationale Nederlanden.

Nieuw stafflid

Per medio augustus 2009 trad de heer Jeroen Crajé in dienst van de KNR als financieel-economisch stafmedewerker ter opvolging van de heer Ton Peek.

Commissie Kerkrechtelijke Aangelegenheden Religieuzen (KAR)

In 2009 heeft de Commissie voor Kerkrechtelijke Aangelegenheden voor Religieuzen (KAR) zich intensief bezig gehouden met het 'Fonds Apostolaat'. Verder was er aandacht voor diverse kwesties in het kader van 'toekomstige bestuurbaarheid' en voor 'Modern Migratiebeleid' en voor de vraag wat oversten deden met adviezen van Hulp en Recht.

Ouderenzorg religieuzen (van VOR naar COR)

In het verslagjaar is met name aandacht besteed aan vraagstukken rondom het persoonsgebonden budget, de indicatiestelling en de financieringssystematiek van de intramurale ouderenzorg.

De wet en regelgeving is gevolgd en vertaald voor de religieuze situatie waar dat aan de orde was. Dit kreeg onder andere zijn weerslag in het VOR Nieuws, een tweemaandelijks periodiek waarin allerlei zaken die verband houden met de ouderenzorg helder worden vertaald voor de doelgroep. Zowel de leden van de VOR als de leden van de KNR ontvingen het VOR Nieuws.

De religieuze instituten zijn in staat gesteld hun individuele vragen omtrent de ouderenzorg voor te leggen aan de beleidsmedewerker. Dit betrof vraagstukken inzake huurovereenkomsten tussen kloosterverzorgingshuizen en religieuze instituten, euthenasiebeleid in (klooster)verzorgingshuizen, afspraken omtrent het leveren van zorg, vragen omtrent kostprijsberekeningen, de inzet van persoonsgebonden budgets voor het schoonhouden van algemene ruimten, alsmede het overmaken van persoonsgebonden budget gelden aan religieuze instituten in plaats van aan individuele leden.

In juni 2009 heeft de Algemene Ledenvergadering van de VOR besloten tot opheffing van de Vereniging Ouderenzorg Religieuzen (VOR) en tot aansluiting bij de KNR als Commissie Ouderenzorg Religieuzen (COR).

3. FINANCIËLE VERANTWOORDING

BALANS PER 31 DECEMBER 2009

(na bestemming van het resultaat)

	<u>31 december 2009</u>	<u>31 december 2008</u>		<u>31 december 2009</u>	<u>31 december 2008</u>
	000. €	000. €		000. €	000. €
ACTIVA			PASSIVA		
<i>Vaste activa</i>			Vermogen		
Materiële vaste activa			Bestemmingsreserves	5.436	5.147
Inventaris en automatisering	68	19	Egalisatierekeningen		
Financiële vaste activa			Egalisatierekening structurele financiering	6.746	6.318
Vordering uit hoofde van projecten PIN en KOS	4.689	5.174	Voorzieningen		
Voorziening vordering uit hoofde van projecten PIN en KOS	4.689-	5.174-	Voorziening toekomstige beloning	10	13
Effecten	11.410	955	<i>Kortlopende schulden</i>		
Leningen u/g personeel	23		KOS en PIN projecten	1.314	1.595
	<u>11.433</u>	<u>955</u>	Overige schulden en overlopende passiva	397	2.387
Vlottende activa				<u>1.711</u>	<u>3.982</u>
Vorderingen					
Debiteuren	26	10			
Overige vorderingen en overlopende activa	302	81			
	<u>328</u>	<u>91</u>			
Liquide middelen	2.074	14.395			
	<u><u>13.903</u></u>	<u><u>15.460</u></u>		<u><u>13.903</u></u>	<u><u>15.460</u></u>

4. SOLIDARITEIT

Adviescommissie Missionaire Activiteiten (AMA)

De Adviescommissie Missionaire Activiteiten kon in 2009 een kleine driehonderd projecten steunen uit het AMA-fonds met een totaalbedrag van bijna €2.700.000,-. Van dit bedrag ging 8% naar Oost-Europa, 29% naar Azië, 30% naar Latijns-Amerika en 33% naar Afrika. Daarbij ging het om relatief kleine projecten van basisorganisaties die in de verschillende landen werden uitgevoerd. Veel partnerorganisaties van AMA/Mensen met een Missie zijn in 2009 met MM-adviseurs bijeengekomen in consultatiebijeenkomsten tijdens werkbezoeken, via welke zij rechtstreeks invloed uitoefenen op het beleid van AMA/MM. Tijdens die bijeenkomsten worden ervaringen uitgewisseld en wordt dieper ingegaan op onderwerpen waar de aanwezigen mee werken, zoals de rechten van inheemse volken en interreligieuze dialoog. Zo spraken Zuid-Afrikaanse theologen over de rol van religie in maatschappelijke betrokkenheid en de noodzaak hun stem meer te laten horen in het maatschappelijk debat. De consultatiedeelnemers evalueren de kleinschalige, persoonlijke en gelijkwaardige manier waarop met hen gewerkt wordt en deze gelegenheden voor leren en uitwisselen heel positief.

De solidariteit die spreekt uit zowel financiële als morele steun is voor veel partnerorganisaties een extra motivatie om zich te blijven inzetten en dat blijft ook in de toekomst hard nodig.

De AMA-commissie denkt actief mee over invulling en vernieuwing van de programma's om het beleid mee te ontwikkelen en de concrete projecten die daarbinnen gesteund worden te toetsen. De commissie houdt in de gaten dat het om de basis blijft gaan en dat er voldoende aandacht is voor ontwikkeling en pioniersgeest. Afgelopen jaar kwam de kwestie van duurzaamheid meermalen ter sprake. Duurzaamheid omvat financiële en organisatorische aspecten, maar ook duurzaamheid van resultaten die organisaties met AMA's steun bereiken. Dat sluit goed aan bij het zoeken naar betere manieren om organisaties te steunen bij het bijhouden van de voortgang, te evalueren en te plannen. Een belangrijk deel van de steun die AMA geeft gaat naar het opbouwen van capaciteiten.

Ongeveer honderd religieuzen waren op vrijdag 9 oktober in Tilburg aanwezig bij de jaarlijkse AMA-dag. Centraal stond *'Contextuele verscheidenheid'*. AMA-commissielid Johanna Ketelaar getuigde tijdens een interview van haar deelname aan de CLAR-conferentie (de Confederatie van Latijns-Amerikaanse en Caribische Religieuzen) in Colombia. Ook ging zij in op goede ontmoetingen met partnerorganisaties van AMA/Mensen met een Missie. Een indrukwekkende ervaring. Medewerkers, verantwoordelijk voor India en Sudan, gaven presentaties over het steunen van projecten in uiteenlopende contexten. Zij stelden interreligieuze dialoog in India en kerkelijke inspanningen voor vrede en verzoening in Zuid-Sudan aan de orde, geïllustreerd met dia's. Werkgroepen gaven in de middag de mogelijkheid om verder in te gaan op de lokale context van Mexico, India, Filippijnen, Congo, en op het werk van het *Africa Europe Faith and Justice Network* (AEFJN) in Brussel naar aanleiding van korte presentaties, een rollenspel en discussievragen. De uitwisseling in de groepen was informatief en gaf stof tot nadenken. Een goede en zinvolle dag waarop zowel religieuzen, andere aanwezigen als MM-staf inspiratie opdeden.

Voor een meer uitgebreide toelichting op de door AMA ondersteunde projecten verwijzen wij u graag naar het jaarverslag van Mensen met een Missie.

Kommissie Onderlinge Solidariteit (KOS)

In vergelijking met 2008 stegen de toezeggingen aan de KOS voor 2009 aanzienlijk van ruim 880.000,- naar ruim 1.100.000,-, een stijging met ca 25%. Hierdoor was de commissie in staat de aanvragen in behandeling te nemen en vervolgens besluiten binnen de toezegging te doen. Hiermee hoefde voor de eerste keer in de voorbije jaren geen aanvraag te worden doorgeschoven. Ook voor 2009 is gebleken dat de gestage stroom aan projectaanvragen aanhoudt.

De (vervolg)projecten in 2009

- Het Titus Brandsma Instituut (School voor Spiritualiteit);
- De abdij Sion (moderniseren website);
- Hoogstraatgemeenschap in Eindhoven (herinrichting keuken);
- De Abdij in Egmond (bouwactiviteiten);
- De Federatie van de H. Clara (met name brandwerende voorzieningen);
- De Abdij Benedictusberg in Vaals (brandpreventie);
- Drie vestigingen van de zusters van het Instituut Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matara, beter bekend als de blauwe zusters (exploitatiekosten in het kader van de zorgplicht);
- De Benedictinessen in Valkenburg (verwarmingsketels);
- Sint Aegten (renovatie historisch poortgebouw);
- Tenslotte heeft een aantal beschouwende religieuze instituten wederom een tegemoetkoming in de contributie KNR ontvangen.

Projecten in Nederland (PIN)

Sinds 1997 is de hoogte van de toezeggingen van €0.8 miljoen naar €2 miljoen euro gestegen. Desondanks zullen een aantal verzoeken pas in 2010 ingediend kunnen worden omdat de financiële middelen, ondanks de stijging, ontoereikend zijn. De PIN hoopt en vertrouwt dan ook op continuering van de stijging in de toezeggingen. De PIN ondersteunt, in opdracht van de religieuzen, nogal eens projecten die niet door andere fondsen gefinancierd (kunnen) worden, waardoor de religieuzen via hun commissie op diverse terreinen een voortrekkersrol blijven spelen. Mensen, die in de lijn en traditie van de religieuzen voor de kwetsbaren in de samenleving werken zijn de gezamenlijke religieuzen daar zeer erkentelijk voor.

Tijdens de Algemene Vergadering van de KNR in juni 2009 is het besluit genomen dat de KNR voortaan ook langlopende projecten kan financieren. Op het opvraagformulier (met de toezegging voor 2010) wordt aangegeven zowel de jaarlijkse toezegging, als het deel daarvan dat kan worden bestemd voor langlopende projecten en voor hoeveel jaren dit bedrag wordt toegezegd. Er dient immers inzicht te bestaan in de omvang en de duur van toezeggingen van religieuze instituten. In de afgelopen jaren zijn al projecten gefinancierd die als 'langlopend' gekwalificeerd kunnen worden: Jongeren en Missie, de Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel en in 2009 ook Stichting Moria. In totaal was hier in 2009 een bedrag van 270.000,- euro mee gemoeid. Dit gebeurde uit de 'gewone' toezeggingen die de PIN jaarlijks ontvangt. De groep van wetenschappelijke instituten heeft gezamenlijk een verzoek om 185.000,- euro ondersteuning voorgelegd.

Vanaf februari 2008 is de PIN via de KNR website beter zichtbaar gemaakt teneinde potentiële projectaanvragers beter van dienst te zijn. Zo zien aanvragers dat religieuzen vanuit hun charisma en traditie gekozen hebben voor het ondersteunen van mensen die anders niet geholpen worden. Wederom is aandacht besteed aan advies en evaluatie van de projecten. Betere kwantificeerbaarheid van de projecten, het ontwikkelen van een methodische werkwijze bij de projecten, de inzetbaarheid van vrijwilligers, monitoren, overleg en tussentijdse toetsing vormen hier de kernwoorden. Ook de samenwerking van de projecten en het uitstralingseffect acht de commissie belangrijk.

De religieuze instituten hebben het overzicht **PIN-projecten 2009** ontvangen.

Vanaf de oprichting van de PIN is de methode gehanteerd dat er in het algemeen slechts op papier een toezegging wordt gedaan. In de loop van het jaar wordt vervolgens een en ander geconcretiseerd. De laatste jaren blijkt dat de 'reactiesnelheid' van een aantal donoren afneemt. Om de hieraan verbonden nadelen te voorkomen is er met instemming van de Algemene Vergadering KNR voor gekozen om met ingang van 2010 per project grotere bedragen bij de religieuze instituten aan te vragen en daardoor per project een kleiner aantal donoren aan te schrijven.

5. VERBONDENHEID

Commissie Vredesvraagstukken

De commissie heeft in de aanloop naar de Vredesdag volop gebrainstormd over de Nationale Vredesdag, waarvoor de belangstelling ieder jaar alleen maar schijnt toe te nemen.

Tijdens de gedachtewisseling komen vragen en constateringingen naar boven zoals:

- Wie zijn wij eigenlijk?
- Hoe gaan wij met de schepping om?
- Hoe gaan wij met conflicten om?
- Hoe staat de Nederlandse Staat er in?
- Amerika en de westerse landen hebben eveneens schuld aan deze conflicten; maar wij zwijgen en laten het gebeuren.
- De media dragen bij tot een politiek gekleurde informatie. Ook hier moeten we kritisch blijven.
- Kunnen we deze thematiek ook Bijbels funderen? Gerechtigheid en humaniteit zijn Bijbelse begrippen.

Hierna wordt besloten om als thema van de 21^e Nationale Vredesdag, die op 12 september gehouden is, te kiezen:

“Wij tussen Israel en Palestina”

Omdat onze christelijke traditie haar wortels heeft in Israël, hebben wij iets met dat land. Ook met de Joden, die tijdens de Tweede Wereldoorlog, ook in ons land, vreselijke vervolging, vernedering en vernietiging moesten ervaren. Maar we staan ook kritisch tegenover de manier waarop Israel zich opstelt tegenover de Palestijnen. Door tijdens deze Vredesdag als inleidster te kiezen voor een Palestijnse vrouw en moeder, Ghada Zeidan, een vredes- en mensenrechtenactivist, wil de commissie Vredesvraagstukken middels deze dag een ondersteuning bieden om tot een standpunt te komen, van waaruit wij onze keuzes kunnen maken.

Een andere spreekster tijdens deze Vredesdag is Irmgard Busch. Tijdens haar lezing stelt zij twee vragen met betrekking tot de Palestijns-Israëliëse kwestie aan de orde:

- Hoe zit het met het schuldgevoel in West-Europa ten opzichte van de Joden?
- Hoe is eigenlijk het idee gekomen van een joodse staat?

Concrete acties waarvoor op deze dag aandacht wordt gevraagd zijn:

- Actie ‘Plant een Olijfboom’. Een half miljoen olijfbomen zijn in de laatste 20 jaar door kolonisten en militairen gekapt. Door donaties kan gewerkt worden aan herplanting van nieuwe olijfbomen.
- Samen-in-Zeekampen. Jongeren tussen 18 en 25 jaar uit Israël en Palestijnse gebieden komen samen naar Nederland op zeilkamp.
- Handtekeningactie ‘Sloop de Muur’.

Een verslag van de Vredesdag is te vinden op de KNR-site.

Overleg CMBR

De commissie Vredesvraagstukken voelt zich verwant met het CMBR, want zij laat zich ook ondersteunen en inspireren door mensen uit het Zuiden. In overleg met T. Boesten, als vertegenwoordiger van het CMBR, spreekt de commissie Vredesvraagstukken zich uit voor een open verstandhouding, die zich kan uiteten in samenwerking en wederzijdse belangstelling. Het CMBR staat open voor elk beroep dat de commissie Vredesvraagstukken op haar doet. Vredesvraagstukken deed het voorstel de naam CMBR te veranderen om daarin uit te drukken dat de positie nu meer de ondersteuning van de wereld- en maatschappijbetrokkenheid van de hele KNR betreft.

Tussen beide commissies zal eenmaal per jaar structureel overleg en uitwisseling plaatsvinden.

Commissie Vrouwencontacten en Unie NKV 2009

Organisatie en ondersteuning

De Unie NKV is een bundeling van diverse vrouwenorganisaties, waaronder de KNR. De contacten worden ingevuld via de commissie Vrouwencontacten van de KNR. KNR is vertegenwoordigd zowel in het Algemeen Bestuur als in de verschillende commissies van de Unie. Medio 2009 volgde zuster Joke Volf, zuster Henrica Jans op in het Algemeen Bestuur. Ook het secretariaat van de Unie wordt op dit moment nog verzorgd door de KNR in de persoon van Joanne Seldenrath met ondersteuning van het bureau KNR. Deze termijn loopt echter medio 2010 af. Binnen de commissie Vrouwencontacten en binnen de Unie is eind 2009 al nagedacht over opvolging van de secretaris. De Unie heeft een wijziging in structuur ondergaan, waardoor nu ook lokale afdelingen van de vier aangesloten organisaties rechtstreeks lid kunnen worden. De commissie Vrouwencontacten had al eerder de wens uitgesproken voor ondersteuning door het bureau KNR op stafniveau. Met ingang van 1 oktober 2009 is mw. Franneke Hoeks aangetrokken om gedurende een half jaar onderzoek te doen naar de wensen en mogelijkheden van de commissie en om direct al praktische ondersteuning te bieden. Het resultaat van haar onderzoek wordt in april 2010 verwacht.

Internationale contacten

De aangesloten organisaties bij de UnieNKV, dus ook de KNR zijn vertegenwoordigd in Andante, de Europese Alliantie van Katholieke vrouwenorganisaties. In de zomer van 2009 organiseerde Andante een 'summerschool' over het thema media en katholieke vrouwen. De Unie NKV zal in april 2010 als vervolg hierop een studiedag rond dit thema organiseren voor haar leden. De UNKV is ook lid van de WUCWO, de wereldwijde katholieke vrouwenorganisatie, die sinds enkele jaren een kerkelijke status heeft. Er zijn twee soorten lidmaatschap: *full right membership* en geassocieerd lid. De UNKV is lang *full right member* geweest maar heeft dit enkele jaren geleden omgezet in een geassocieerd lidmaatschap. In 2009 is uitgebreid gesproken over de vraag of de UNKV weer *full right member* zou moeten worden. Uiteindelijk is besloten om toch geassocieerd lid te blijven. Van de bij de Unie aangesloten organisaties is de KNR de enige die ook zelfstandig geassocieerd lid van de WUCWO is. Bij de overige organisaties loopt de band via de UNKV. Het bestuur KNR heeft commissie Vrouwencontacten om advies gevraagd over het soort lidmaatschap. De commissie heeft eind 2009 stevig gediscussieerd over de voor- en nadelen van fullright of geassocieerd lidmaatschap, maar kon op dat moment nog geen definitief advies uitbrengen aan het bestuur omdat de stemmen stakten. Begin 2010 is alsnog besloten om het bestuur te adviseren om voor full right lidmaatschap te kiezen.

Maatschappelijke thema's

Zowel de commissie Vrouwencontacten als de Unie NKV houden zich ook bezig met enkele maatschappelijke thema's. In vervolg op een Europese conferentie over vrouwenhandel, organiseerde de Unie begin 2009 een studiedag met als thema '*Loverboy / pooierboy*' in samenwerking met de SRTV. De commissie Vrouwencontacten hield op 11 maart een bijeenkomst over armoede, waar zo'n 50 voornamelijk vrouwelijke religieuzen aan deelnamen. Medewerking werd verleend door Marja Wittebols van Stichting De Vonk in Tilburg. Ook de zorg blijft een punt van aandacht in de commissie. Er is daarom contact gezocht met de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid in Heemstede over het project *zorg om de zorg*.

Contact met de bisschoppen

De commissie overleg bisschoppen (COB) waarvan ook de commissie vrouwencontacten is vertegenwoordigd had eind 2009 een gesprek met de bisschoppenconferentie over de positie van vrouwen in de kerk naar aanleiding van een onderzoek van Hildegard Warnink.

6. INTERNATIONALISERING

Ontmoeting met Mgr. Gardin

Zie elders in dit verslag (pagina 5)

Tiende bijeenkomst KRL

Op zaterdag 14 november vond in het klooster van de Zusters van Liefde (s.c.m.m.) te Tilburg de tiende bijeenkomst van Kleurrijk Religieus Leven plaats. De afgelopen jaren heeft de voorbereidingsgroep een lijn ingezet naar steeds grotere openheid. De eigen situatie als buitenlandse religieuzen in een vreemd land is steeds minder onderwerp van gesprek. De blik is tijdens de bijeenkomsten meer naar buiten gericht, naar de samenleving en kerk waar ze nu deel van uitmaken en waarvoor ze zich willen inzetten. De buitenlanders hebben al tijdens de eerste bijeenkomst KRL aangegeven dat ze hun inzet willen ontwikkelen in dialoog met medestanders in Nederland: allereerst natuurlijk met hun Nederlandse medereligionarissen, maar ook met anderen. Daarom had de voorbereidingsgroep ervoor gekozen om ditmaal ook leken uit te nodigen. En om die reden vond de bijeenkomst voor het eerst op een zaterdag plaats. Er waren dan ook meer deelnemers dan ooit: ruim honderd mensen waaronder ook nogal wat leken. Het thema was *'Crisis als genadekans'*. Na inleidingen door Joris Obdam, die enkele jaren in Kenia heeft gewerkt als lekenmissionaris en nu werkzaam is als straatpastor in Haarlem, en door Lisbeth Ratwasih, lid van het generaal bestuur van de Zusters onder de Bogen, bespraken deelnemers met elkaar hoe de crises op verschillende vlakken (financieel-economisch, milieu, religie) ook een uitdaging en kans in kunnen houden tot vernieuwing en verdieping.

Eerste bijeenkomst Internationalisering Religieuze Instituten (IRI)

Internationalisering vergt veel van betrokken verantwoordelijken binnen een religieus instituut. Het CMBR heeft in 2009 een nieuwe werkgroep opgericht die zich ten doel stelt de religieuzen in Nederland beleidsmatig te ondersteunen en adviseren met betrekking tot de internationalisering van het religieuze leven. Daartoe werd op 26 november 2009 een eerste platformbijeenkomst gehouden. Het eerste gedeelte ervan ging dr. Frans Dokman van het NIM in op het thema *'Interculturele communicatie als uitdaging voor religieuzen'*. Communicatie is essentieel voor een gezond gemeenschapsleven. Maar wanneer mensen uit verschillende culturen afkomstig zijn kunnen juist op dit vlak problemen ontstaan. Frans Dokman gaf voorbeelden hoe er vanuit verschillende culturen heel anders wordt gedacht en omgegaan met zaken als tijd, man-vrouw verhoudingen, macht, conflicten. Het is belangrijk dat binnen internationaal samengestelde gemeenschappen gevoeligheid ontstaat voor cultuurverschillen en men leert hiermee om te gaan. In een tweede gedeelte van de bijeenkomst gingen Janneke Doe, juridisch stafmedewerkster van de KNR, en Nellie de Bruin van Mensen met een Missie, in op de jongste ontwikkelingen in het migratiebeleid van de Nederlandse overheid. Het aanvragen van verblijfs- of werkvergunningen is ingewikkeld en lijkt vaak ook onderhevig aan willekeur van lokale ambtenaren. De *'proeftuin'* die de IND wil instellen moet de procedures soepeler en makkelijker gaan maken.

Kleurrijk religieus leven in België

Het CMI, de Belgische collega-organisatie van het CMBR, heeft in 2009 voor het eerst een bijeenkomst georganiseerd voor de buitenlandse religieuzen in België. Het CMBR had vooraf de nodige kennis en ervaring hierover gedeeld. In België zijn met name veel Franstalige religieuzen uit Afrika werkzaam. De opkomst van de bijeenkomst was groot. Na afloop gaven de deelnemers aan het initiatief zeer te waarderen. Het CMI heeft daarom besloten er, net zoals in Nederland, een jaarlijkse bijeenkomst van te maken. Rond Pasen 2010 vindt een tweede bijeenkomst in België plaats voor buitenlandse religieuzen.

Commissie Roepen tot Religieus leven (CRRL)

Gedurende het jaar 2009 heeft de Commissie Roepen tot Religieus leven een bezinningsproces in gang gezet, dat moet leiden tot een beter gestructureerd begeleidingsaanbod voor personen die zich met een roepingsvraag wenden tot de KNR of haar leden. Aanleiding was het feit dat steeds meer mensen zich hiervoor tot de KNR wenden met vragen rond informatie en oriëntatie. Daarom gaven we dit proces de naam *Roeping op een Keerpunt*.

In 2009 hadden we in KNR-verband met 45 verschillende personen contact rond hun persoonlijke roeping. De gemiddelde leeftijd daalt geleidelijk.

Uiteraard is en blijft het primair de verantwoordelijkheid van de leden om met kandidaten in gesprek te gaan en die eventueel in hun ingroei als lid te begeleiden. In dit verband gaat het vooral om de begeleiding van de voorafgaande oriëntatiefase.

Het eerste halve jaar hebben we als commissie vooral gebruikt om de geconstateerde problemen en behoeften voor onszelf te verhelderen en deze bij de achterban te presenteren. Dat laatste gebeurde bijvoorbeeld in februari 2009 t.a.v. de staf en het bestuur, in april bij het *Platform rond Toekomst van Religieus Leven*, in mei in een gesprek met een delegatie van de *Congregatie voor de Religieuzen* en in juni tijdens de *Algemene Vergadering*.

De commissie ziet de Platformbijeenkomsten als een belangrijk klankbord voor haar werkzaamheden. Het biedt ruimte om dat wat we waarnemen en aan gedachten ontwikkelen, ter sprake te brengen, te toetsen en ook kritisch te laten volgen. Juist in dit proces van heroverweging van waar we ons op moeten richten en hoe we dat kunnen aanpakken, bewijst dit Platform zijn waarde.

Eerste platformdag – “En onmiddellijk rechte ze haar rug, en ze prees God” (Lucas 13,13)

Tijdens de platformbijeenkomst van 2 april stond – in het licht van het bovenstaande – vooral de vraag centraal:

Hoe kan ons omgaan met roeping weer opnieuw worden opgericht, ingericht en vooral op haar kern worden gericht?

Omdat deze dag nog vooral verkennend van aard was, droeg hij als titel *Terugblik – Balans – Perspectief*. In een open dialoog gingen de aanwezigen met de commissie in gesprek, op zoek naar verheldering en suggesties. Uitgangspunt daarin was dat het hier niet enkel een probleem van de commissie betreft, maar van religieus Nederland als geheel. Daar hoort dus ook bij: *Hoe spreken de vragen die deze dag centraal staan ons zelf aan? Welk appèl gaat naar ons / naar mij uit?*

De gesprekken leverden een breed scala aan gedachten en voorstellen op. Een greep daaruit:

- richt een ‘Intercongregationeel Roepingshuis’ op, dat roepingsvragen helpt verhelderen,
- we moeten onze eigen vormen los durven laten en de weg van de jongere zelf centraal stellen,
- een ontmoetingsplaats als plaats kan als eerst stap te ver zijn,
- laat een ontmoetingsplek vooral aansluiten bij een bestaande gemeenschap,
- houd rekening met verschillen in spiritualiteit.

Als commissie voelden we ons door deze dag bevestigd in onze visie dat we nu vooral prioriteit moeten geven aan het zoeken van een geschikte vorm die gelegenheid biedt voor verheldering van roepingsvragen.

Tweede platformdag – “Kom mee en je zult het zien.” (Joh 1,39)

Tijdens de tweede platformbijeenkomst op 9 oktober werd een volgende stap gezet en gingen we met de deelnemers in gesprek over de koers die we wilden inslaan. Kernvraag daarbij was:

Hoe kunnen we een uitnodigend en samenhangend aanbod van oriëntatie en begeleiding opzetten, dat jonge mensen ondersteunt in het vinden van antwoord op hun roepingsvragen?

Om dit concreet te maken vertelden een aantal kandidaten en begeleiders over hun persoonlijke ervaringen hiermee. Een onderdeel dat als bijzonder indrukwekkend werd ervaren. Daarna volgden beraadslagingen rond een te vormen door de commissie gemaakt *Raamwerk voor een Huis van de Roeping*. Verschillende werkgroepen bogen zich ieder over een bepaald onderdeel daarvan, waarna plenair en schriftelijk voorstellen en opmerkingen werden geogst. De commissie nam die vervolgens mee in haar verdere planvorming. In de loop van 2010 zal dit nader uitgewerkt worden, waarna besluitvorming kan volgen.

Bijeenkomst voor jonge religieuzen – “laat met mij gebeuren wat u gezegd hebt.”

Zoals ieder jaar, organiseerde de commissie roepen ook nu een bijeenkomst voor jonge religieuzen. Deze dagen bieden een mogelijkheid voor ontmoeting en ervaringsuitwisseling met anderen die nog jong in het religieuze gemeenschapsleven staan. In 2009 gebeurde dit in de adventstijd, op 26 november. Daarom zochten we aansluiting bij het verhaal van de aankondiging aan Maria, onder het motto “*laat met mij gebeuren wat u gezegd hebt*” (Lucas 1,26-38). We spiegelde ons daarin wat betreft onze eigen roepingsgeschiedenis. We hebben ‘ja’ gezegd op een uitnodiging, meestal zonder te weten waar we ‘ja’ op zeiden en wat ons te wachten stond. Waarom wij? Wat bewoog ons? Het werd een bewogen dag. Er waren die dag 23 deelnemers.

Individuele vragen

Ook in 2009 wisten veel mensen de KNR te vinden als een plek voor informatie en oriëntatie rond hun persoonlijke roeping. Na een of meer oriënterende gesprekken of op basis van contact via mail of telefoon volgt meestal doorverwijzing. In 2009 was er met 45 verschillende personen contact rond hun persoonlijke roeping. Soms was dat kort en eenmalig. Met de meesten vaker en / of uitgebreider. Gedurende het laatste twee jaren viel een verschuiving op naar een gemiddeld jongere leeftijd. Dus meer kandidaten tussen 20 en 35 jaar.

Speciale activiteiten

Om de aandacht voor roeping tot religieus leven te stimuleren was de commissie aanwezig op de Katholieke Jongerendag van 8 november. Vijftien religieuzen van diverse religieuze instituten werkten mee aan de bemensing van onze stand en aan een “workshop roeping”.

Op zaterdag 28 november werd – in de nasleep van deze Katholieke Jongerendag – een roepingen-oriëntatiedag gehouden onder het motto “*Waarom vraag je naar mijn naam?*” De dag was bedoeld als een moment van bezinning, stilte en gesprek rond ieders eigen roeping en trok zeven deelnemers. Een kleine, overzichtelijke groep, waardoor het goed mogelijk was om op persoonlijk niveau met elkaar in gesprek te komen. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers was 28 jaar; meer dan de helft onder de 25. Wat deze jonge mensen bewoog was heel verschillend, maar voor ieder gold dat een besef van roeping als een “hier moet ik iets mee” aanwezig was; soms dringend, soms al jaren rustig sudderend. Centraal stonden de persoonlijke vragen en ook de strijd die dat oproept. Vandaar dat het verhaal van de strijd van Jacob met de Engel voor deze dagen als beeld fungeert, en daarbij speciaal de vraag: “*Waarom vraag je naar mijn naam?*”

Commissievergaderingen

Voor vergaderingen rond de boven vermelde zaken kwam de Commissie Roepen zeven maal bijeen. Naar buiten toe werd samengewerkt binnen het Interdiocesaan Roepingen Overleg, in het bijzonder rond de voorbereiding van Roepingenzondag en de Katholieke Jongerendag.

Commissie van Overleg Instituten (COI)

In deze commissie behartigen negen studiecentra die door diverse religieuze instituten zijn opgericht, hun individuele en gezamenlijke belangen door onderlinge informatie-uitwisseling, het bewaken van hun personele en financiële continuïteit en gezamenlijke presentatie.¹

Zij ziet het ook als haar taak om – namens en ten behoeve van de KNR en de Nederlandse Religieuzen – het terrein van de aandacht voor de religieuze traditie van wetenschappelijk onderzoek en de daarmee verbonden kennisoverdracht te waarborgen.

De commissie vergadert gewoonlijk tweemaal per jaar. In 2009 gebeurde dat niet. Reden daarvoor was het feit dat haar aandacht zich dit jaar speciaal richtte op het mogelijk maken van structurele ondersteuning via PIN. Een delegatie vanuit de commissie werkte hiervoor een plan uit, consulteerde daarover de verschillende in de commissie vertegenwoordigde onderzoeksinstituten en bracht dit in april namens allen in bij de Adviesraad Solidariteitsinzet.

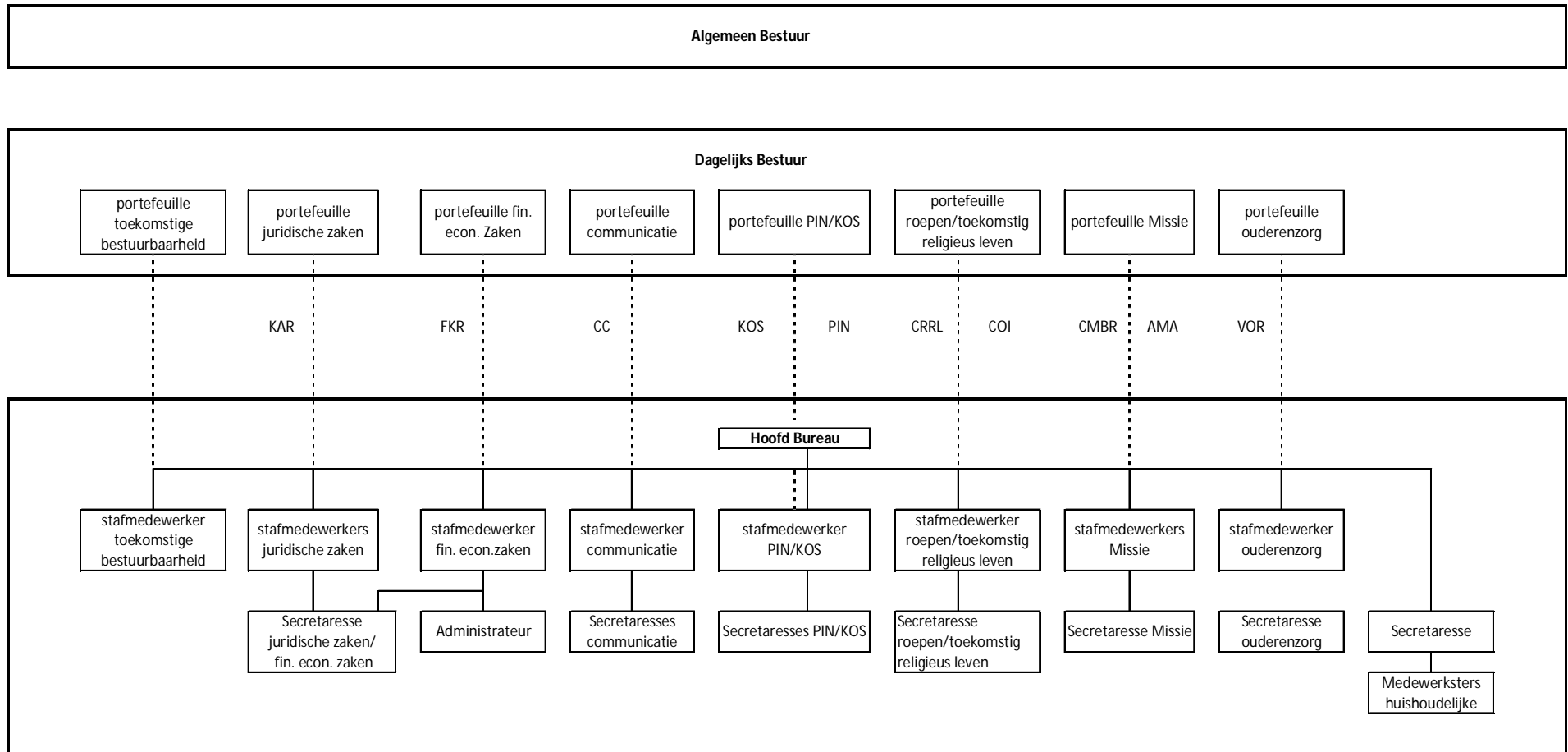
Met het principe van structurele ondersteuning had de algemene ledenvergadering van de KNR al eerder ingestemd. Nadat in haar juni-vergadering de AV ook akkoord ging met de aanpassing hieraan van de systematiek van de toezeggingen voor PIN (en KOS), is vanuit dezelfde COI-delegatie meegewerkt aan het voorbereiden van enkele aanvragen en het bijbehorende overleg met de commissie PIN.

Na deze periode van grote aandacht voor de financiële aspecten van haar taakstelling, hoopt de commissie in de komende jaren weer meer ruimte te krijgen voor haar meer inhoudelijke taken.

---

¹ Momenteel maken vertegenwoordigers van negen wetenschappelijke instituten deel uit van deze commissie. Ze zijn opgesomd op de website van de KNR [zie: <http://www.knr.nl/> onder de knop: *studiecentra*]. Daar kunt u ook meteen doorklikken naar hun eigen websites.

ORGANOGRAM

MEDEWERKENDEN PER 31 DECEMBER 2009

Hoofd Bureau

Ad Leys

Staf

Tom Boesten

Jeroen Crajé

Janneke Doe

Pierre Humblet

Gerard Moorman

Rogier Moulen Janssen

Veronique Tubée

Will van de Ven

Administratie

Henny van de Ven

Secretariaat

Nita van Bergen

Ellen Daemen

Sylvia Hobeijn

Jeanette Janssen

Cissie Koningstein

Erica Op 't Hoog

Miranda Roijers

Huishoudelijke dienst

Leny van Asseldonk

Sophie Maas

Lidia Sklarek

BESTUUR EN COMMISSIES PER 31 DECEMBER 2009

<p><i>Dagelijks Bestuur KNR</i> br C. van Dam (<i>voorzitter</i>) zr T. Sonder (<i>vice-voorzitter</i>) fr F. van Pinxteren (<i>secretaris</i>) dhr J.G. Bauduin (<i>penningmeester</i>) zr L. Alkemade zr I. Rooth p B. Verberne zr A. Vos zr T. Wijngaard</p>	<p><i>Commissie Overleg Instituten (COI)</i> dhr H. Teule (<i>voorzitter</i>) p P. Begheyn dhr Ch. Caspers p R. van Dijk dhr. K. Pansters mw M. Kalsky dhr H. van Reisen dhr F. Wijzen mw J. de Loos is in maart 2010 overleden</p>
<p><i>Adviescommissie Missionaire Activiteiten (AMA)</i> p C. Bartels (<i>voorzitter</i>) mw A. Potma, (<i>vice-voorzitter</i>) br P. Bots dhr. A. Fernandes p H. Hinfelaar p B. Kersten zr J. Ketelaar mw J. Puntman p H. Wijtten dhr G. Moorman (<i>adviseur</i>) mw M. Vanderkaa (<i>adviseur</i>) zr R. Schrurs verliet de commissie na 13 jaar br Th. Vink is in december overleden</p>	<p><i>Commissie Ouderenzorg religieuzen</i> zr G. van der Burg p. R. van Langen mw C. Maasdam tot 19-12-09 dhr J.A.M.G. Peters dhr A. Villevoije</p> <hr/> <p><i>Werkgroep Rechtspositiereglement (WRR)</i> (sluismerend) dhr Th. Kalb dhr F. van den Kieboom mw Chr. Stappers mw M. Wennekes</p>
<p><i>Adviesraad Solidariteitsinzet</i> zr L. Aarnink p W. Blok br P. Bots br A. Dobbelaar zr R. Kops fr Fr van Pinxteren is de vertegenwoordiger van het DB bij de Adviesraad dhr A. Leys De adviesraad is per 01-01-2010 opgeheven</p>	<p><i>Commissie Roepen tot Religieus Leven (CRRL)</i> p J. Hafmans (<i>voorzitter</i>) zr S. Böhmer zr V. De Belder p G. van Belle p H. van Bommel zr B. Koenegras br M.W.T. van Kooten dhr P. de Roy zr M. Stickers mw Th. van Blitterswijk</p>
<p><i>Commissie Communicatie (CC)</i> br Th. Blokland dhr E. Corsius p P. Denneman zr R. Geurts zr T. Keurntjes p H. Lieberom abt B. Peeters p P.H. van der Veer mw S. Weijs</p>	<p><i>Commissie Vredesvraagstukken</i> zr A. van Amersfoort (<i>voorzitter</i>) zr I. Crijns zr F. Janssens zr A. Koekkoek zr S. Lases zr E. Baselmans is in juni 2009 overleden</p>

<p><i>Commissie Kerkrechtelijke Aangelegenheden Religieuzen (KAR)</i> p W. Bellemakers (<i>voorzitter</i>) p I. Dekkers. dhr T. Kalb dhr H. Paulissen zr E. Smits dhr P. Stevens p C. Voncken mw M. Wijlens</p>	<p><i>Commissie Vrouwencontacten</i> zr M. Beneken Kolmer (<i>voorzitter</i>) zr A. van Amersfoort zr B. van Dinteren zr E. Geertsma zr H. Jans zr N. de Louwere zr Th. Vandeweyers zr J. Volf</p>
<p><i>CMBR</i> p Th. Vergeer (<i>voorzitter</i>) zr D. Appelman br A. Dobbelaar p H. Hinfelaar br B. Hommel zr M. Polo zr M. Ringnalda</p>	<p><i>Financiële Commissie Religieuzen (FKR)</i> p D. Hendrickx (<i>voorzitter</i>) zr G. v.d. Donck br L. van Dijk dhr Th. Kalb zr B. Lases zr A.M. Reckert dhr P. Schackmann dhr H. Schugard dhr H. van der Westen</p>
<p><i>Kommissie Onderlinge Solidariteit (KOS)</i> p S. van der Grinten (<i>voorzitter</i>) zr L. Aarnink zr M. de Charro zr T. Keurtjes br L. Paauw dhr J. Oprins</p>	<p><i>Commissie Projecten in Nederland (PIN)</i> dhr L. Spruit (<i>voorzitter</i>) p W. Blok zr H. Brand zr B. van Dinteren zr A. Janssen zr F. Ollivier br A. van Rooi <u>adviseurs:</u> mw B. van Beurden dhr F. Fick dhr F. Hoeben mw M. Steggerda</p>
<p><i>Jongerenplatform KNR</i> Jongerenwerkers vanuit de volgende instituten: - Augustinessen van St. Monica (Casella) - Dominicanessen van Zwolle ('t WasdoM) - Dominicanen van Huissen (Onder de Pannen) - Fraters van Tilburg (Studio Elim) - Fraters Maristen (De Westerhelling) - Jezuïeten (Ignatiushuis) - Minderbroeders van Megen (Franciscaans Jongerenwerk) - Paters Maristen (Loreto, Lievelede) - Salesianen van Don Bosco - Diverse missiecongregaties (Jongeren & Missie)</p>	<p><i>Werkgroep Missionaire Bewustwording (WMB)</i> br M. Herni (<i>voorzitter</i>) fr J. Claveaux (<i>secretaris</i>) fr B. Doodkorte br T. Kropman br J. van der Steen br W. Verdonk</p> <hr/> <p><i>Onderlinge Ziektekostenverzekering voor religieuzen (ZVR)</i> zr G. van der Burg (<i>voorzitter</i>) zr M van Engelen (<i>penningmeester</i>) dhr H. Hooijen (<i>secretaris</i>) dhr P. Ritzen (<i>vice-voorzitter</i>) dhr M. van den Akker (<i>ambtelijk secretaris</i>)</p>